

Jordi Nadal /// «El mèrit de Catalunya al segle XIX és impressionant»

¿Quina importància té la industrialització de Catalunya al segle XIX?

El mèrit és impressionant. En un país i en un context polític com l'espanyol, un estat retardat, en què passen per davant els interessos agraris, Catalunya és la regió mediterrània que progressa més. Resultats de la industrialització? Sí, la proletarització i tot això, però escolteu... si no hi ha proletarització no hi ha augment de població!

¿Malgrat les successives crisis econòmiques de finals del segle XIX?

El nostre nivell de vida, comparat amb el de la resta de la península era superior... si és el que ens envegen! Èxit econòmic, però fracàs polític.

¿Per què hi ha un fracàs polític?

Una teoria de Max Weber explica que en els països en què hi ha hagut minories que han quedat marginades del procés

"Si tens trenta, cinquanta o cent alumnes i te'n surt un de bo, el teu esforç, haurà pagat la pena."

"Si hi ha una cosa meritòria és que la industrialització es va fer en un país que no té recursos naturals; els catalans es van haver d'espavilar."

polític, pel motiu que sigui, han buscat una compensació en els negocis i, d'alguna manera, aquí ha passat. El canvi de mentalitat dels catalans va ser molt gran: al segle XVII, quan un francès observador i amb ganes d'escriure passava per Catalunya, descrivia un país de gent ociosa, busca-raons, violenta, desorganitzada... En canvi, a finals del XVIII és a l'inrevés: els catalans destaquen per ser treballadors, estalviadors... Hi va haver un canvi radical que és el que ens va portar finalment la industrialització, i a la dita «los catalanes de las piedras sacan panes». Perquè si hi ha una cosa meritòria és que la industrialització es va fer en un país que no té recursos naturals, perquè per fer una industrialització potent necessites ferro i carbó i aquí no n'hi ha hagut.

El català es va haver d'espavilar i va convertir uns rius "industrialment" indecents, el Ter i el Llobregat, en una força motriu extraordinària. Hi ha una anècdota d'en Verdaguer, quan va acompanyar el comte de Güell per l'Europa central. Quan van trobar el riu Neva, a Sant Petersburg, Verdaguer va quedar parat, el va contemplar extasiat, i va dir: «Això és un riu, no com el nostre Llobregat, que és un raig de porró». El que és admirable és que amb aquests raigs de porró s'hagi fet una obra d'industrialització impressionant.

Però amb l'èxit també sorgeix una mirada negativa des d'Espanya cap a Catalunya...

Si nosaltres haguéssim tingut un règim especial, diferent del de la resta d'Espanya, podrien dir-nos que ens n'havíem aprofitat. Aquí es va defensar el proteccionisme i amb això va arrencar la indústria –després n'hi va haver massa, de protecció, i els fabricants es van adormir, i això també és veritat– però la legislació era la mateixa per a tots els espanyols.

Si podien fer-ho igual que aquí! Per què no ho van fer? Els estrangers admiren l'èxit de la industrialització catalana del XIX... Però, finalment, quan hem passat a una indústria molt diferent, que necessita més serveis, com que tenim un sistema educatiu tan dolent, no hi arribem. En fi, que tenim molts problemes, que estem mal situats... Però en el balanç històric, fracàs, de cap manera. Èxit extraordinari.